MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

On helpompaa tuupata opettajia pakkolomalle kuin karsia tyhjäkäyntiä politisoituneessa kuntabyrokratiassa. **ILTA-SANOMAT PÄÄKIRJOITUKSESSAAN**

Suomen viljasato on lähes laarissa

Ennusteet ovat luvanneet maailman viljasadosta ennätyksellistä. Myönteisten ennusteiden seurauksena viljojen hinnat ovat pörsseissä laskeneet. Markkinat ovat kuitenkin levottomat, koska koko satoa ei vielä ole maailmalla korjattu.

Ero viime vuoteen on joka tapauksessa huima. Esimerkiksi Chicagon pörssissä maissin hintanoteeraus on lähes puolittunut ja vehnätonnin hinta on noin 80 euroa viime vuotista alempi.

Suomalaisten viljelijöiden tunnelmat ovat kuluvana syksynä täysi erilaiset kuin vuosi sitten. Nyt puinnit on voitu tehdä hyvässä säässä. Lämpimän loppukesä ja alkusyksyn ansioista viljat ovat ehtineet myös tuleentua.

Puinnit ovat poikkeuksellisenkin pitkällä koko maassa. Vilja-alan yhteistyöryhmän (Vyr) mukaan kuluvan viikon alussa ohrista oli puitu 70–90 prosenttia, kauroista 60–70 prosenttia ja kevätvehnän puinnitkin ovat yli puolenvälin. Hyvien puintikelien jatkuessa puinnit ovat viikon aikana edenneet edelleen nopeasti.

Viime vuonna tähän aikaan puinnit olivat vasta aluillaan ja ne jatkuivat sateiden välissä pitkälle marraskuulle. Osa sadosta jäi kokonaan korjaamatta ja öljykasveja puitiin vielä keväälläkin. Vaikeiden korjuuolojen takia korjuu- ja kuivauskustannukset nousivat korkeiksi. Polttoöljyä kului noin sata miljoonaa litraa normaalivuotta enemmän.

Hyvien korjuukelien lisäksi myös satotaso näyttää nousevan vähintäänkin normaaliksi. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen (Tike) viikko sitten julkaiseman arvion mukaan viljasato nousee 3,9 miljardiin kiloon. Viime vuonna sato oli noin 300 miljoonaa kiloa pienempi.

Vehnän ja rukiin hehtaarisatojen ennakoidaan olevan viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden keskisatojen tasolla. Ohra- ja kaurasatojen ennakoidaan nousevan kymmenen vuoden keskisatoa korkeammaksi. Myös erikoiskasvien sato-odotukset ovat hyvät.

Viime syksyn vaikeat olot heijastuvat selkeästi ruissadon määrään. Hyvästä hehtaarisadosta huolimatta rukiin kokonaissato jää puoleen viime vuoteen verrattuna. Ruisala on tänä vuonna EU-jäsenyysajan pienin ja rukiin omavaraisuus putoaa kolmannekseen.

Puinnit ovat edenneet hyvissä oloissa loppusuoralle lähes koko maassa.

Viljelijöiden iloa hyvästä sadosta himmentää huomattavasti viljojen hintojen lasku. Suomessa viljojen hinnat ovat ruista lukuun ottamatta lähes Euroopan alhaisimmat. Sen sijaan kustannusten nousulle ei näy loppua. Toisaalta rehuviljan hintojen alentuminen helpottaa rehuviljaa ostavien kotieläintilojen tilannetta.

Kansainvälinen viljaneuvosto korotti viikko sitten hieman maailman satoennustetta. Samalla neuvosto korotti kuitenkin myös kulutusennustettaan. Neuvoston arvion mukaan ennätyksellisestä viljasadosta riittää varastojen täydentämiseen vain maissia. Vehnän varastotilanne heikkenee entisestään.

Huolimatta siitä, että tänä vuonna näyttää tulevan hyvä sato ja viljojen hinnat ovat pudonneet, ennakoi YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO ruuan hinnan nousun jatkuvan kysynnän kasvun seurauksena. Ruuan suhteen eletään jatkossakin kädestä suuhun.

Hyvä viljasato on viljelijöiden lisäksi merkittävä myös koko kansantalouden kannalta, vaikka bkt-lukujen valossa maatalouden osuus ei olekaan kovin suuri. Ruuan ja sen riittävyyden merkitystä ei voi yliarvioida. Ruoka on aina arvokasta, vaikka sen hinta ei ainakaan tuottajan näkökulmasta ole suuri.

Vaikka sadon korjaaminen on kovaa työtä, pitää siitä muistaa myös nauttia.

Korjuuajasta pitää muistaa myös nauttia.

Kimurantti autovero

Liikenne- ja viestintäministeriössä on mietitty liikenteen verottamisen muuttamista. Uutena ajatuksena on esitetty kilometrikohtaista autoveroa, jonka taso vaihtelisi sen mukaan, missä ajetaan.

Tällä hetkellä autoilija maksaa veroa monella eri tavalla. Yksityisauton hankintaan sisältyy autovero ja sen lisäksi tietysti arvonlisävero. Polttoaineen hinnasta valtio nappaa suurimman osan veroina. Tämän lisäksi autosta maksetaan ajoneuvoveroa käyttöpäivien mukaan.

Auto on valtion lypsylehmä. Ei ihme, että moni kauhistui kuulleessaan suunnitelmasta laittaa vielä ajokilometritkin verolle.

Työryhmä ei esitä verotuksen kokonaistason nostamista, mikä sinänsä on hyvä asia. Uusi kilometrivero korvaisi nykyisen autoveron.

Kilometrivero on autoilijalle tietenkin yhtä hyvä tai huono kuin könttäsummana maksettava autoverokin. Suomi on myös yksi harvoja maita, joissa ei ole edes maksullisia moottoriteitä tai kaupunkiliikenteen ruuhkamaksuja.

Esitetyssä muodossaan veromuutosta ei kuitenkaan pidä tehdä. Jos kilometrejä ryhdytään verottamaan, on otettava huomioon liikkumistarve. Maaseudulla ei pärjätä ilman autoa.

Ministeriön kaavailuissa maaseudun kilometrivero olisi puolet taajamien vastaavasta. Korkean veron alueiksi on kaavailtu myös kaupunkien ympäristöjä. Käytännössä siis myös maalla maksettaisiin yhtä paljon kuin taajamissa.

Maaseudun kilometriverot olisi syytä panna uuteen mietintään. Jos jotakin halutaan kehittää, voitaisiin suurkaupungeissa ottaa käyttöön ruuhkamaksuja. Niistä hankittujen kokemusten perusteella voitaisiin valmistella autoverosta luopumista.

VIERASYLIÖ

Uudistusten seurauksena lannanlevitysalan tarve kasvaa

Uuden ohjelmakauden Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman luonnos on palannut lausuntokierrokselta. Ohjelmaan kuuluvan ympäristökorvausjärjestelmän luonnoksessa fosforin ja liukoisen typen levitysrajoja esitetään muutettavaksi.

Lisäksi lannan fosfori otettaisiin huomioon kokonaan uudessa ohjelmassa, kun nykyisin fosforista kasveille käyttökelpoiseksi lasketaan 85 prosenttia.

Nykyjärjestelmässä lannanlevityksen maksimimäärän rajoittaa useimmiten fosfori. Typpi rajoittaa levitystä lähinnä eloperäisillä mailla ja yksittäisillä matalimpien fosforiluokkien peltolohkoilla. Tämän vuoksi fosforirajojen kiristäminen lisää levitysalan tarvetta.

Korkean fosforiluokan pelloilla maksimilevitysmäärän muutos on suurin ja näiden peltojen merkitys lannanlevitysalana pienenee.

Uuden maaseudun kehittämisohjelman valmistelun lisäksi käynnissä on myös nitraattiasetuksen (931/2000) muutoksen valmistelu. Työryhmän ehdotuksessa on esitetty, että lannoitus tulisi suunnitella lanta-analyysin tuloksen ja ohjearvojen keskiarvon perusteella (13 §).

Nykyisen nitraattiasetuksen korvaavaan asetukseen tuleva sanamuoto kuitenkin ratkaisee tulevan menettelytavan, vaikka ympäristökorvausjärjestelmän luonnoksessa on mahdollisuus taulukkoarvojen tai lanta-analyysin tulosten käyttäminen lannoituksen suunnittelussa.

Tutkimus tilatason vaikutuksista

Teho plus -hanke ja MTT Taloustutkimus selvittivät luonnoksissa esitettyjen rajojen vaikutusta suhteessa nykytilanteeseen. Selvitys tehtiin haastattelemalla kahdeksaa kotieläintilaa ja tarkastelemalla tilojen lantamääriä vuonna 2011 viljelyssä olleiden peltolohkojen maalaji, multavuus, fosforiluokka ja viljelykasvi huomioon otettaessa.

Tiloista kolme oli siipikarjatiloja, kolme sikatiloja ja kaksi lypsykarjatiloja.

Esitettyjen rajojen lisäksi tarkasteltiin erilaisia muita keskustelussa ja lausunnoissa esitettyjä vaihtoehtoja, kuten millaiset vaikutukset olisivat ilman taulukkoarvojen ja analyysitulosten keskiarvojen käyttöä tai jos fosforista huomioitaisiin jatkossakin vain 85 prosenttia.

Tulokset ovat luonnollisesti tilakohtaisia eikä tuotantosuunnittain yleistettäviä, mutta antavat suuruusluokan esitettyjen rajoitusten vaikutuksista tilatasolla.

Kananmunan- ja broilerintuotannossa lannan pitoisuudet olivat korkeita, mutta tuotetut lantamäärät kohtuullisia. Levitysalan tarve oli suuri tilojen peltopinta-aloihin verrattuna ja levitys perustui jo nykyisellään suureksi osaksi lannan luovutukseen tilan ulkopuolelle.

Intensiivisimmillä tuotantoalueilla levitysalasta voi tulla pulaa.

Korkeiden pitoisuuksien takia lantojen levitysmäärät hehtaaria kohden jäisivät pieniksi, jos levitys tapahtuisi vuosittain. Pienten määrien tasainen levitys on vaikeaa, joten useimmiten tiloilla hyödynnettiin fosforitasausta eikä lantaa levitetty joka vuosi samoille lohkoille.

Siipikarjatilojen pienin mahdollinen lannanlevitysala kasvoi ympäristökorvausjärjestelmän luonnoksen mukaan keskimäärin 19 prosenttia, nitraattiasetuksen korvaavassa esityksessä mainittu keskiarvopykälä huomioon otettaessa 49 prosenttia.

Lypsykarjatiloilla pienin muutos

Sikatiloilla viljelyssä oli yleensä rehuviljaa. Suurien lantamäärien takia levitysalaan vaikuttavana tekijänä korostui lannan typpi- ja fosforipitoisuuksien lisäksi peltojen nykyisen fosforiluokan merkitys.

Lannanlevitysalan tarpeen hajonta haastateltujen tilojen välillä oli suuri riippuen eniten peltojen nykyisestä fosforiluokasta. Pienimmät mahdolliset lannanlevitysalat kasvoivat ympäristökorvausjärjestelmän luonnoksen mukaan keskimäärin 47 prosenttia, ja nitraattiasetuksen muutosehdotus huomioon otettaessa 51 prosenttia.

Lypsykarjatiloilla muutos oli maltillisin, koska lannan pitoisuudet ovat hieman pienemmät kuin yksimahaisten eläinten tuotannossa ja viljelyssä on nurmia, joille lantaa voi sijoittaa viljoja enemmän lantapoikkeuksen ansiosta.

Lypsykarjatilojen pienimmät lannanlevitysalat kasvoivat ympäristökorvausjärjestelmän luonnoksen mukaan keskimäärin 26 prosenttia ja nitraattiasetuksen muutosehdotus huomioon otettaessa 48 prosenttia.

Vaikutuksista tarvitaan rakentavaa keskustelua

Lausuntoja ohjelmaluonnoksesta on annettu runsaasti, mutta keskustelua muutosten varsinaisista vaikutuksista tilatasolle on käyty varsin vähän.

Luonnokset eivät vielä ole lopullisia, mutta keskustelu käytännön vaikutuksista olisi hyvä käydä ennen asetusten vahvistamista.

Muutosten vaikutukset erilaisille tiloille vaihtelevat. Kustannuksia tiloille syntyy lisääntyvän levitysetäisyyden takia ja tilan ulkopuolelle lannan mukana siirtyvien ravinteiden menetyksen kompensoinnista. Lisääntyvä lannanlevitys tilojen ulkopuolelle vaatii myös omat pelisääntönsä.

Suurimmat muutokset tulevat tiloille, joilla peltolohkojen fosforiluokat ovat hyvän ja korkean tuntumassa ja käytettävissä oleva levitysala hyödynnetään jo nykytilanteessa täysin.

Intensiivisimmillä tuotantoalueilla levitysalasta voi tulla pulaa, jolloin lannalle on löydettävä jokin muu laillinen sijoituspaikka kuin pelto tai viimeisenä vaihtoehtona vähennettävä tuotantoa.

Jos taas fosforiluokat ovat kohtuullisia tai levitysalaa on reservissä, selvitään muutoksista vaivatta. Tilojen olisikin syytä tarkastaa oma tilanteensa hyvissä ajoin ennen uusien ohjelma- ja lainsäädäntömuutosten voimaantuloa.

Keskustelua tilatason vaikutuksista pitäisi käydä avoimen rakentavasti ja riittävän aikaisin, jotta uuteen tilanteeseen ehditään varautua.

OLLI NISKANEN
AINO LAUNTO-TIUTTU
Niskanen on tutkija MTT Taloustutkimuksessa ja Launto-Tiuttu projektipäällikkö Varsinais-Suomen elykeskuksen Teho plus -hankkeessa.

PÄIVÄN KUVA

SAKARI SIPILÄ

Osku-orava nautiskelee

Osku-orava ei tiedä mitään niin hyvää kuin juuri poimittu vuorimännyn käpy.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: JUKKA PASONEN

Oma koti ...n kallis

Nuori hammashoitaja sai töitä Helsingistä yksityiseltä lääkäriasemalta. Hän uurasti innoissaan pitkiä päiviä.

Koska elämä näytti olevan reilassa, hän päätti ostaa yksiön 50 kilometrin päästä työpaikastaan eräästä kehyskunnasta. Se oli virhe, sillä asuntolainan hoito- ja matkakustannukset leikkasivat niin suuren osan palkasta, ettei muuhun elämiseen jäänyt juuri mitään.

Nyt asunto on myynnissä ja hammashoitaja hakemassa töitä ihan mistä vain halvemmasta Suomesta. Hän on tuskin ainoa samassa tilanteessa.

Asumisen kalleus aiheuttaa monille ihmisille ylipääsemättömiä vaikeuksia. Samalla se on jarru koko elinkeinoelämälle. Työn perässä muutto ei kannata tai on suorastaan mahdotonta, etenkin jos työtä on tarjolla Helsingissä ja asuu kaukana Kehä kolmosesta.

Suomen taloutta kurittaa myös, ettei kansalaisilla ole varaa kuluttaa, koska rahat menevät asumiseen. Puhumattakaan, että rahaa liikenisi osakemarkkinoille yritysten rahoitukseen.

Asumisen tässä kylmässä maassa pitäisi olla valtion erityisessä suojelussa.

Asumisen tässä kylmässä maassa pitäisi olla valtion erityisessä suojelussa.

jukka.pasonen@maaseuduntulevaisuus.fi

Siitä huolimatta maa- ja asuntopolitiikka on aina ollut vähintään yhtä homeessa kuin rakennuksetkin.

Tonttien niukkuus näin harvaan asutussa maassa – tiheimmät kasvukeskukset mukaan lukien – osoittaa joko osaamattomuutta tai härskiyttä rahastaa ihmisiä pakon edessä.

Kotikunnassani oli ennen tarjolla vain muutama omakotitontti vuodessa. Kaavoitusta ei tuntunut ohjaavan esimerkiksi sellainen pikkuseikka kuin maan soveltuvuus rakentamiseen, vaan pikemminkin kenen maille kylä laajeni.

Eivätkä kunnan kaavat auenneet sen helpommin gryndereillekään. Ainakaan kaikille.

Nykyisin tämä kunta tarjoaa kohtalaisen runsaasti tontteja ja on kaavoittanut yksityisiäkin maita. Tosin kaikkien tonttien hinnat ovat niin korkealla, että ne lohkaisevat kolmanneksen normaalin talohankkeen kustannuksista. Pääkaupunkiseudulla tontti on usein jopa arvokkaampi kuin sillä seisova rakennus.

Rakentaminenkin kallistuu ja vaikeutuu vuosi vuodelta lisääntyvien määräysten vuoksi. On tietenkin hyvä, että ollaan tarkkana näin suurten investointien kanssa, mutta rakennuttaja viime kädessä maksaa kaikkien valvojien ja paperinpyörittäjien palkat.

Lopulta laatua ei kuitenkaan taata pykälillä eikä allekirjoituksilla vaan lapiolla, sahalla ja vasaralla. Niitä taas heiluttaa yhä useammin virolainen tai bulgaari – usein ihan yhtä taidokkaasti tai taidottomasti kuin Virtanen ja Korhonen.

Vuokra-asujalla ei ole sen hääppöisempää. Helsingissä keskivuokra on jo 18,35 euroa neliöltä. Vuoden aikana pääkaupunkiseudulla vuokrat nousivat yli neljä ja muualla maassa reilusti yli kolme prosenttia. Koko talouden palkkasumma kasvoi samaan aikaan alle kaksi prosenttia.

Lisäksi vuokralainen on aina isäntänsä armoilla. Epävarmuus vuokrasuhteen jatkumisesta on ikuista. Harva asunnon omistaja toimii laupeudesta, vaan pyrkii sijoittajana mahdollisimman suureen tuottoon. Ehkä myymällä lopuksi sijoituksensa.

Kalliit asunnot johtavat myös liikennemäärien kasvuun. Kaukaa hankittu edullisempi asunto edellyttää työmatkojen kulkemisen tavalla tai toisella. Liikenne taas käyttää kallista tuontienergiaa ja kiihdyttää ilmastonmuutosta.

Työpäivien piteneminen ei edesauta perhe-elämää. Erityisesti lapsiperheille pitkät työmatkat ovat rasite. Liian ahtaasta asumisesta ei myöskään seuraa mitään hyvää.

Pula tonttimaasta heijastuu suoraan myös vanhojen asuntojen hintaan. Kun vanhat maksavat maltaita, uudenkin rakennuttaja voi lisätä myyntikatettaan levollisin mielin.

Näin on saatu aikaan kasvava kupla, joka hyödyttää vain harvoja. Se voi puhjeta, jos joltain asuntosijoittajalta loppuu raha tai pettää hermo.

Hallitus pyrkii korjaamaan jo tapahtunutta vahinkoa rakenneuudistuksessaan antamalla verovapauden yksityiselle tonttimaan myyjälle, lisäämällä rakentamisen kilpailua, vähentämällä sääntelyä, laventamalla työeläkelaitosten asuntosijoittamisen mahdollisuuksia ja avustamalla vuokra-asuntojen tuotantoa.

Näistä hallituksen sanoista on vielä pitkä matka toimiviin tekoihin. Aika näyttää, kenen kirstuun apu lopulta kilahtaa.

LEHTIKATSAUS

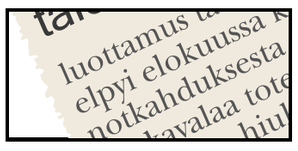

Hautalan ilo, muttei Lapin

Lapin Kansa on tuohtunut Kemijoki Oy:n vesivoimarakentamisen alasajosta. Lehden mukaan päätös henkilöityy valtion omistajaohjausministeriin Heidi Hautalaan (vihr.).

”Hautalalle uutinen lienee ison ilon aihe, muttei Lapille.

Rovaniemi ja koko maakunta menettää työpaikkoja ja verotuloja, joista täällä on muutenkin kova pula.”

”Jyrki Kataisen (kok.) hallitus on peräänkuuluttanut yrityksiltä malttia olla irtisanomatta työntekijöitään heikossa taloustilanteessa ja suositellut sen sijaan lomautuksia.

Poliitikkojen puheet ovat osoittautuneet jälleen kerran pelkiksi puheiksi. Valtio näyttää toimivan omistamassaan yhtiössä täsmälleen päinvastoin kuin se neuvoo muita tekemään.

Jokiyhtiön alasajon syy ja seuraus on vesirakentamisen hiipuminen. Myös se on hallituksen valinta, eikä vain vihreiden. Tosin unohtaa ei pidä ympäristöpuolueen roolia muissakin energiapäätöksissä, joiden myötä ulkomaisen kivihiilen käyttö on kasvussa.”

Metropoli kuohii kehyskunnat

Keski-Uusimaa epäilee alueen kuntien olevan kovilla aiotun metropolihallinnon kanssa.

”Kunnat ovat siis menettämässä kaavoitusmonopolinsa, jolla ne ovat kyenneet määrittelemään, mitä ja minne kunnan alueella rakennetaan. Käytännössä ne ovat voineet vaikuttaa siihen, millaisia asukkaita kuntaan muuttaa. Ilman tätä oikeutta kunta on ikään kuin kuohittu, sille jää palvelujen pyörittäjän rooli.”

”Kehyskunnista asiaa tarkasteltaessa lohduton tosiasia on nyt se, että isot jyräävät. Jos niiden tahto ei toteudu rajoja siirtämällä, se toteutuu viimeistään metropolivaltuustossa.”